

LOPPURAPORTTI HELSINGIN SANOMAIN SÄÄTIÖLLE

Poliittiset kuplat ja media - Eri puolueiden kannattajien ja jäsenten mediakäyttäytyminen sekä medialuottamus totuuden jälkeisessä ajassa

Rahoitettu summa: 106 300€

Hankkeen rahoitus päättyi 31.7.2020

Hankkeeseen muualta saatu rahoitus

Hanke ei ole suoraan saanut muuta rahoitusta, mutta hankkeen johtaja sai rahoitusta Turun yliopiston budjettivaroista kansainväliseen tutkijavierailuun. Lisäksi hanke on saanut rahoitusta konferensseihin sekä aineistojen keräämiseen Turun yliopistolta. Lisäksi hankkeen tutkijoista kaksi oli palkallisena Turun yliopiston tutkijakoulupaikalla liittyen osin myös hankkeen teemaan.

Vastuhenkilö

Arttu Saarinen, dosentti, yliopisto-opettaja, Turun yliopisto

Muut tutkijat/työryhmän jäsenet

Hankkeessa on eri aikoina työskennelleet pää- tai sivutoimisesti seuraavat henkilöt: Aki Koivula, Teo Keipi, Sanna Malinen, Ilkka Koiranen, Jukka Sivonen, Anna Kuusela

Tiivistelmä hankkeesta

Tutkimme eri puolueiden kannattajien ja jäsenten mediakäyttäytymistä ja luottamusta mediaan useista eri näkökulmista. Hankkeessa mediaa ymmärretään laaja-alaisesti sekä perinteisen median että sosiaalisen median kautta. Empiirinen tutkimus perustuu laajoihin puolueiden jäsenten ja kannattajien asenteita ja verkostotietoja sisältäviin kyselytutkimusaineistoihin, jotka on laajuudeltaan ja edustavuudeltaan ainutlaatuisia Suomessa.

Hankkeen tavoite

Tavoitteena tutkia eri puolueiden kannattajien ja jäsenten mediakäyttäytymistä sekä medialuottamusta totuuden jälkeisessä ajassa.

Tavoite saavutettiin asteikolla 1-5

Arvosana 4. Hanke onnistui kiitettävästi. Suurin haaste oli että loppuvuodesta 2019 suunniteltu suuri puoluejäsenkysely jäi lopulta toteuttamatta aivan loppumetreillä meistä riippumattomista syistä. Samoin korona-virus aiheutti tiettyjä aikatauluhaasteita keväälle 2020 sekä päätti hankkeen johtajan tutkimusvierailun Amsterdamin yliopistossa ennaikaisesti ja lisäksi peruuntui yksi kansainvälinen konferenssi.

Keskeiset tulokset

Tuloksista raportoidaan tässä kohdin vain tulokset yleistasolla. Jotkin artikkelit edelleen refereeprosessissa ja näin ollen tietyt yksityiskohtaiset tulokset voivat hiivenen muuttua.

Kun tarkastelemme puolueiden suhdetta mediaan tai erilaisiin tietoperustaisiin instituutioihin niin puolueiden välillä on tiettyjä selkeitä eroja. Merkittävin ero on, että perussuomalaiset luottavat ylipäättään vähiten perinteiseen mediaan tai tietoperusteisiin instituutioihin puoluevertailussa, mutta ovat samalla keskimäärin aktiivisempia sosiaalisen median käyttäjiä, myös poliittisesti.

Ylipäättään jakolinja sosiaalisen median poliittisessä käytössä kulkee karkeasti uudempien ja perinteisten puolueiden välillä. Näistä lähtökohdista voimme tulkita, että perinteinen media tai perinteiset intressiryhmät kuten ammattiliitot eivät toimi samanlaisina merkittävinä kiinnittymisen paikkoina uudemmille puolueille verrattuna perinteisiin puolueisiin.

Toisaalta hankkeemme tuotti myös sellaista tietoa, joka on enemmän yhteistä kaikille puolueille kuten se, että sosiaalisen median poliittisiin keskusteluihin osallistuvat lähes kaikissa puolueissa tyypillisempi arvoiltaan janan äärimmäisimmässä päässä olevat. Arvot vaikuttivat myös siihen miten verkostot muodostuvat. Kun tutkimme kansanedustajien toimintaa Twitterissä, havaitsimme verkostojen muodostuvan vahvasti samankaltaisten arvojen ympärille.

Verkostoihin ja arvoihin liittyen suomalaisessa yhteiskunnassa on viime vuosina keskusteltu poliittisesta polarisaatiosta, josta seuraa jakolinja me vastaan muut. Erityisesti sosiaalinen media on usein nähty yhtenä merkittävä syynä keskustelun polarisoitumiselle. Polarisaatioon itsessään vaikuttaa myös poliittinen keskustelu internetissä ja sen synnyttämät kaikukammiot.

Omien tulostemme perusteella eri puolueiden kannattajien käyttäytymisstrategiat sosiaalisessa mediassa vaihtelevat huomattavasti. Esimerkiksi vihreiden ja vasemmiston kannattajien osalta korostuu suojautuva käyttöstrategia ja perussuomalaiset ovat kaikkein provokatiivisempia. Näistä lähtökohdista ei ole yllättävää, että tulostemme perusteella perussuomalaisten suhde valeutisiin tai sananvapauteen on varsin poikkeava muihin puolueisiin verrattuna. Empiiristen analyysiemme perusteella perussuomalaisten erilaisen suhtautumisen taustalla valeutisiin tai sananvapauteen on alhaisempi luottamus perinteiseen median.

Poliittisen polarisaation ohella viime vuosina on keskusteltu myös siitä millaisia uusia mahdollisuuksia sosiaalinen media tarjoaa poliittiselle osallistumiselle. Tulostemme perusteella aktiiviset äänestäjät toki osallistuvat todennäköisemmin myös sosiaalisessa mediassa poliittisesti. Samalla tuloksemme kertovat kuitenkin, että sosiaalisen median poliittisiin keskusteluihin osallistuu myös sellainen joukko, joilla on alhainen poliittinen luottamus, mutta eivät äänestä vaaleissa. Tässä mielessä sosiaalinen media on tarjonnut ainakin joiltain osin myös uudenlaisen poliittisen osallistumisen tilan ja paikan joillekin ryhmille.

Koska kyseessä oli nimenomaan HS-säätiön teemahaun ”Totuudenjälkeinen aika” saatu rahoitus, olennainen osa projektia oli totuuden käsite. Toinen olennainen käsite oli poliittiset kuplat. Tulostemme perusteella kuplaantuminen sosiaalisessa mediassa ei ole vahvasti nimenomaisesti tiettyyn puolueeseen ja sen kannattamiseen liitoksissa oleva ilmiö. Vastaavasti totuuden käsitettä ja sen filosofiaa purettiin ennen kaikkea järjestämissämme seminaareissa sekä hankkeen tutkijoiden luennoilla sekä yli sadan osallistujan Totuuden jälkeinen aika kurssilla. Kurssilla vieraili myös useita eturivin asiantuntijoita tutkimusmaailman ulkopuolella.

Lisää hankkeen yksityiskohtaisista tuotoksista voi lukea hankkeen kotisivuilta olevista liiteartikkeleista: <https://blogit.utu.fi/poliittisetkuplat/julkaisut/>

Hankkeen julkaisut, artikkelit ja kirjoitukset

Koironen, Ilkka, Koivula, Aki, Kuusela, Anna, Saarinen, Arttu (2020). From the inside out to the outside in: assessing the relationship between party members' extra-parliamentary activity and commitment within the party network. Lehdessä arvioitavana.

Koivula, Aki, Malinen, Sanna ja Saarinen, Arttu. (2020). The voice of distrust? The relationship between political trust, online political participation and voting. Lehdessä arvioitavana.

Koironen, Ilkka, Koivula, Aki, Malinen, Sanna. (2020). Assessing the effects of online political activity and party identification on social media behavior – A population-level study of Finland. Lehdessä arvioitavana.

Malinen, Sanna, Koivula, Aki, Saarinen, Arttu, Keipi, Teo (2022). Fake news, Freedom of Expression, and Discussion Monitoring on Social Media: Shedding Light on Concerns Through Media Trust, Political Ideology and Immigration Attitudes. Tullaan julkaisemaan kirjassa Post-truth politics, nationalism, and the (de-)legitimation of European integration. Toim. Niko Pyrhönen, Guðmundur Hálfðánarson, Charlotte Galpin, Maximilian Conrad ja John Erik Fossum. Kirja on vasta tekeillä ja ilmestyy 2022.

Saarinen, Arttu ja Koironen, Ilkka. (2020). Suomalaiset puolueet ja sosiaalinen media. Poliitikastaverkkolehti. Kirjoitus on osa Arttu Saarisen toimittamaa juttusarjaa sosiaalisen median ja politiikan suhteesta. Juttusarja ilmestyy elo-syyskuussa.

Saarinen, Arttu ja Kuusela, Anna (2020): Perussuomalaisten mutkikas mediasuhde. Vieraskynä. Helsingin Sanomat 17.2.2020.

Saarinen, Arttu, Koironen, Ilkka, Koivula, Aki, Sivonen, Jukka, Malinen, Sanna (2020). Politisoitunut luottamus ja jakautunut tieto: suomalaisten puolueiden kannattajien näkemykset luottamuksesta ja informaatiosta totuudenjälkeisessä ajassa. Working Papers in Economic Sociology. Turun yliopisto, Turku.

Koironen, Ilkka & Koivula, Aki & Saarinen, Arttu & Keipi, Teo (2020) Ideological Motives, Digital Divides, and Political Polarization: How Do Political Party Preference and Values Correspond with the Political Use of Social Media? *Telematics and Informatics* 46, online first.

Sivonen, Jukka, Kuusela, Anna, Koivula, Aki, Saarinen, Arttu, Keipi, Teo (2019) Research Report on Finland in the Digital Age Round 2 Panel –survey. Working papers in Economic Sociology. Turun yliopisto, Turku

Saarinen, Arttu & Koivula, Aki & Keipi, Teo (2019) Political trust, political party preference and trust in knowledge-based institutions. *International Journal of Sociology and Social Policy* 40 (1/2), 154-168

Koivula, Aki & Kaakinen, Markus & Oksanen, Atte & Räsänen, Pekka (2019) The Role of Online Political Activity in the Formation of Identity Bubbles. *Policy and Internet* 11 (4), 396–417.

Koiranen, Ilkka & Koivula, Aki & Saarinen, Arttu (2019) Shared Contexts, Shared Background, Shared Values– Homophily in Finnish-Parliament Members Social Networks on Twitter *Telematics and informatics* 36 (1), 117–131.

Koivula, Aki. (2019). The choice is yours but it is politically tinged. The social correlates of political party preferences in Finland. Väitöskirja. Turun yliopisto, Turku.

Koivula, Aki & Keipi, Teo & Saarinen, Arttu & Räsänen, Pekka (2019) Risk perceptions across the current political spectrum in Finland: A study of party members. *Journal of Risk Research* 22 (8), 964 – 982.

Saarinen, Arttu (2018) Populistit ja luottamus mediaan. Teoksessa Niemi, Mari K & Houni, Topi (toim.) Media ja populismi. Työkaluja kriittiseen journalismiin. Tampere, Vastapaino, 273–277.

Sivonen, Jukka, Koivula, Aki, Saarinen, Arttu, Keipi, Teo. (2018) Research report on the Finland in the digital age -survey. Working Papers in Economic Sociology (XI). University of Turku: Turku

Malinen, S., Koivula, A., Keipi, T., & Koiranen, I. (2018): Exploring Selective Exposure and Selective Avoidance Behavior in Social Media. In Proceedings of the International Conference on Social Media & Society, Copenhagen, Denmark (SMSociety).

Saarinen, Arttu & Koivula, Aki & Keipi, Teo (2018) Eri puolueiden kannattajien suhtautuminen suomalaiseen tieteseen ja tutkimukseen. *Tiedepolitiikka* 43 (1), 18-31.

Sivonen, Jukka & Saarinen, Arttu (2018): Puolueiden kannattajien luottamus mediaan. *Yhteiskuntapolitiikka* 83 (3), 287–293.

Saarinen, A., Koivunen, A., & Malinen, S. (2018). Puolueiden toimittajajäsenten sosiaalisen median käyttö ja näkemykset mediasta. *Media & Viestintä*, 41(1), 97 – 106.

Esitelmät tieteellisissä konferensseissa

Koiranen, Ilkka (2019) Political orientation, political values and digital divides – How does political orientation associate with the political use of social media? Sosiologipäivät 2019

Koiranen, Ilkka (2018) Partisanship, shared values, same background – Homophily and political polarization in Finnish parliament members' social networks on Twitter. MPSA 76th Annual, Chicago

Saarinen, Arttu (2018) Pienpuolueet suurennuslasin alla. Poliitiikan tutkimuksen päivät. Turku

Koiranen, Ilkka & Saarinen, Arttu (2017). How does party identification determine the use and perceptions of social media? A population-level study of Finland. Paper presented in the IPSA conference of Political Science in the Digital Age. Hannover: International Political Science Association.

Koiranen, Ilkka & Saarinen, Arttu (2017) How does Twitter connect politicians with each other? A social network analysis of the Finnish parliament members. Poster presented at the General Online Research, Berlin

Muut esitykset, luennot ja koulutukset

Hankkeen tuloksia ja aineistoja käytettiin opetuksessa seuraavilla kursseilla: verkostoanalyysi, ilmastonmuutoksen totuudet, verkostot, kohti kuntavaaleja, poliittisen osallistumisen muutos, totuudenjälkeinen aika. Kurseille osallistui noin 400 opiskelijaa eri aloilta ja kurssit saivat erinomaista palautetta. Erityisesti totuudenjälkeinen aika oli rakennettu vain projektin teemojen ympärille ja kurssi oli ehdolla vuoden opintojaksoksi Turun yliopistossa.

Saarinen, Arttu (2019) Totuus “totuudenjälkeisessä ajassa”. Yleisöluento Turun suomalainen yliopistoseuran järjestämänä.

Saarinen, Arttu (2019) Poliitiikan kieli. Turun kirjamesut.

Yhteiskuntatieteilijä totuuden etsijänä (2018) Luento valtakunnallisilla SYYspäivillä (Suomen yhteiskuntatieteiden ylioppilaat).

Turun Sanomien-kirjaklubi. (2018) Totuudenjälkeisyys, media ja asiantuntijuuden muutos. Keskustelijana Arttu Saarinen yhdessä mediatutkijoiden kanssa.

Arttu Saarinen (2018) Esitelmä yliopistoviestinnän päivillä temasta Someraivo ja negatiivinen palaute: Case Turkkila. Turun yliopisto.

Saarinen, Arttu (2018) Pienpuolueet suurennuslasin alla. Esitelmä politiikan tutkimuksen päivillä. Turku.

Saarinen, Arttu (2018) Luento Suomen Keskustan neuvottelupäivillä, 7.9.2018. Riihimäki.

Saarinen, Arttu (2017) Perussuomalaisten jäsenten ja kannattajien mediasuhde. Populismi ja vaihtoehtoiset poliittiset liikkeet –seminaari. Turun yliopisto.

Itse järjestetyt tilaisuudet

Järjestimme yhteistyössä Svart Oy:n kanssa toukokuussa 2018 populaariseminaarin “Politiikan totuudet, valheet ja muu julkisuus” Päivälehden museossa. Seminaarissa esiteltiin hankkeen tuloksia Sanna Malisen toimesta sekä pidettiin keskustelutilaisuus, johon osallistuivat Arttu Saarinen, Li Andersson, Juho Romakkaniemi ja Eeva Lehtimäki.

Järjestimme yhteistyössä Svart Oy:n kanssa tammikuussa 2019 seminaari “Mikä tieto kelpaa politiikkaan?” Helsingissä Kansallisteatterin lavaklubilla. Seminaarissa Aki Koivula ja Ilkka Koironen esittelivät hankkeen tuloksia sekä pidettiin keskustelutilaisuus, johon osallistuivat Arttu Saarinen, Ville Blåfied, Hanna Wass, Olli Seuri ja Riikka Purra.

Syyskuussa seminaari Turun Bar Ö:ssä temalla epäsovinnainen poliitikko – median uhri? Ilkka Koironen esitteli hankkeen tuloksia. Keskustelemassa Arttu Saarinen, Erkka Railo, Riina Lumme, Vy Tram, Jaakko-Ylijuonikas

Valmistuneet (tai valmistumassa olevat) opinnäytetyöt

Aki Koivula (2019) The choice is yours but it is politically tinged. The social correlates of political party preferences in Finland. Väitöskirja.

Ilkka Koiranen, väitöskirja, 2021

Tutkimusvierailut

Arttu Saarinen, Amsterdamin yliopisto, politiikan tutkimuksen laitos, helmikuu-maaliskuu 2020

Hankkeen saama medianäkyvyys

Hankkeella on oma blogi medianäkyvyyden varmistamiseksi. Blogi on myös lukion yhteiskuntaopin opetusmateriaalina. Blogin tekstien pohjalta on myös uutisoitu useaan otteeseen ja siihen sisältyvän seurantatyökaluohjelman perusteella sillä on ollut tuhansia lukijoita.

Lisäksi hanke on ollut esillä julkisuudessa ainakin seuraavasti:

Arttu Saarinen. Auran Aallot (27.10.2019). Keskustelua kansanvillitsijöistä ja populismista.

Ilkka Koiranen. Ylen ykkösaamu (9.5.2018). Poliittisen toiminnan uudet tavat.
<https://areena.yle.fi/1-4392619>

Helsingin Sanomat (16.3.2020): Tutkimus: Someaktiivit ehdottomampia. Puolueiden someaktiivit ovat peruskannattajia tiukempia poliittisissa keskusteluissa. <https://www.hs.fi/paivanlehti/16032020/art-2000006440510.html>

Ilta-Sanomat (16.3.2020): Ääriäkemykset korostuvat verkon poliittisissa keskusteluissa. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000006440053.html>

Demokraatti (16.3.2020): Selvitys politiikan some-keskustelusta yllätti tutkijat: oikeisto-vasemmisto -jako ei pädekään. <https://demokraatti.fi/selvitys-politiikan-some-keskustelusta-yllatti-tutkijat-oikeisto-vasemmisto-jako-ei-padekaan/>

Maaseudun tulevaisuus (16.3.2020): Sosiaalisessa mediassa korostuvat äärimmäiset näkemykset. <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/politiikka/artikkeli-1.1020557>

Salon seudun sanomat (15.3.2020): Sosiaalisessa mediassa korostuvat äärimmäiset näkemykset: vasemmistoaktiivit ovat vasemmistolaisempia ja kokoomuslaiset oikeistolaisempia kuin puolueiden peruskannattajat. https://www.sss.fi/2020/03/sosiaalisessa-mediassa-korostuvat-aarimmaiset-nakemykset-vasemmistoaktiivit-ovat-vasemmistolaisempia-ja-kokoomuslaiset-oikeistolaisempia-kuin-puolueiden-peruskannattajat/?fbclid=IwAR3j06-L40LVifNQeQBBCTapitO-V_b57_ItMmC5PsUr5eGOBe2fuRnhatk

Ilta-Sanomat (2.2.2020): Sdp:n johtoon nousi uusi sukupolvi, ja Antti Lindtmanin, 37, mukaan sen tavoittaminen ratkaiseen eläkeläispuolueen kohtalon. <https://www.is.fi/politiikka/art-2000006391970.html>

Demokraatti (16.1.2020): Poliitiikan 2020-luku, vain printtilehdessä.

Mustread (10.1.2020): Taloustutkimuksen Rahkonen perussuomalaisten kannatuksesta: tämä on hätähuuto. <https://www.mustread.fi/artikkelit/taloustutkimuksen-rahkonen-perussuomalaisten-kannatuksesta-tama-on-hatahuuto/>

Helsingin Sanomat (20.7.2019): Parisuhde loppui Halla-ahon vuoksi, liian vihreitä sukulaisia ja sisällissota aina vain – Näin politiikka riitauttaa suomalaisia

MustRead (25.5.2018): Puolueiden kannattajien luottamuksessa tieteeseen suuret erot – selittänevät koulutusleikkauksia. <https://www.mustread.fi/artikkelit/puolueiden-kannattajien-luottamuksessa-tieteeseen-suuret-erot-selittanevat-koulutusleikkauksia/>

Hankkeessa syntyneet tutkimusaineistot

Digitaalinen Suomi väestökysely, kolme eri kierrosta, 2018, 2019, 2020

Puoluekokousaineisto vihreiden ja SDP:n osalta, 2018

Aineistojen tallennuspaikka mahdollista jatkokäyttöä varten

Kannattajia koskevat aineistot tullaan sijoittamaan Tampereen yhteiskuntatieteelliseen tietoaarkistoon. Jäseniä sisältäviä aineistoja ei arkistoida julkiseen käyttöön tietosuojatekijöiden vuoksi.

Hankkeen jatko rahoituksen päätyttyä

Vaikka hanke on virallisesti loppu niin se jatkuu eri tavoin kuten tulevina artikkeleina samoista teemoista. Lisäksi esimerkiksi paneeliaineiston analysointi on edelleen alkutekijöissään. Hankkeen pohjalle haetaan myös uutta rahoitusta sekä perinteisille tutkimushankkeen muodossa että myös parhaillaan työn alla olevalle tietokirjalle poliittisesta polarisaatiosta.